

ראש השנה תש"ע בענין עקידת יצחק

בראשית פרק כב פסוק א
וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַהֲאֱלֹהִים נִסְּהוּ אֶת אַבְרָהָם וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אַבְרָהָם וַיֹּאמְרוּ הֲנִנִּי:
רש"י
אחר הדברים האלה - יש מרבתינו אומרים אחר דבריו של שטן, שהיה מקטרג ואומר מכל סעודה שעשה אברהם לא הקריב לפניך פר אחד או איל אחד, אמר לו כלום עשה אלא בשביל בנו, אילו הייתי אומר לו זבח אותו לפני לא היה מעכב. ויש אומרים אחר דבריו של ישמעאל שהיה מתפאר על יצחק שמל בן שלש עשרה שנה ולא מיחה, אמר לו יצחק באבר אחד אתה מיראני, אילו אמר לי הקב"ה זבח עצמך לפני לא הייתי מעכב: **הנני** - כך היא עניינתם של חסידים, לשון ענוה הוא ולשון זימון:

שפת אמת לפרשת וירא [תרמ"ה]
במדרש נסה את אברהם גדולה אחר גדולה כנס של ספינה כו' כי בכל נסיון נתעלה אברהם אע"ה מדריגה אחר מדריגה לכן נסיון האחרון הי' בבחי' מחשבה בלבד ולא נתקיים בפועל שהי' למעלה מהתלבשות המעשה והי' רק ברצון ומחשבה דצריך כל עובד ה' לעבוד בעובדא עד שידו מגעת. וברצון צריכין לעלות עוד יותר מכח המעשה בפועל ועל זה נקי רצון מלשון ריצה והתלהבות הגם שא"י להוציא כ"כ מכח אל הפועל. וזה ניתן רק לבניי כמ"ש חז"ל בבניי הקב"ה מחשב להם מחשבה טובה כמעשה וכמ"ש בזה"ק ע"פ בשוא גליו אתה תשבחם ע"ש וזה הרמז כנס של ספינה שיש עבודה בהשתוקקת אהבה. הגם שאין לו יסוד בעולם העשי' כמי שפורח באויר וספינה המשוטה ע"פ המים לכן הי' הציווי רק העלהו ואסקי' כמו רצוא ושוב כנ"ל:

מי שילוח לפרשת וירא
והאלקים נסה את אברהם, ענין נסיון של העקידה הי' גדול האמונה שהי' לא"א בהש"י כי אף שאמר לו כה יהי' זרעך, ונאמר לו את בריתי אקים את יצחק, ועכשיו כשנאמר לו העלה לעולה עכ"ז האמין בדברים הראשונים כמו מקודם ולא נפלו אצלו, וזאת האמונה אין בשכל האדם להשיג, והנה באמת לא הי' לאברהם דיבר מפורש מהש"י שישחוט את בנו, ע"כ לא נאמר והי' נסה רק והאלקים נסה היינו שהי' אליו דבר באספקלריא דלא נהרא, וע"ז נאמר והאלקים, לשון תקופות, וע"ז לא נקרא הנסיון ע"ש יצחק כי יצחק האמין לאברהם כי מה' הוא ואינו נסיון כ"כ רק לאברהם הי' נסיון לפי שלא הי' אצלו הדיבר מפורש, ואם הי' לו שום נגיעה כאב לבן אז הי' מכריחו לרחם עליו כי באמת מאת ה' הי' שלא ישחטו והנסיון הי' רק למראה עיני אברהם, וזה שאמר בתפלתו על סדום ואנוכי עפר ואפר, עפר מורה על מעשה שאינו מבוררת וצריכה לתיקון כי מהעפר יוכל לצמוח, ואפר היינו דבר שנאבד וח"ו אם הי' שוחטו לא הי' לו תיקון, וכן באנשי סדום אם יפעול בתפלתו שיחי' ובאם יהי' עוד ברשעים אז יהי' כאפר שאין לו צמיחה, והש"י הראה לו שתפלתו לא הי' למגן עליהם כדאיתא בכתבי האר"י ז"ל, כי מהם נולד דור המדבר:

עתה ידעתי כי ירא אלקי' אתה, ההפרש שבין יראת ה' ליראת אלקים, יראת אלקים הוא מה שימנע אדם א"ע מלעשות דבר כגון אכילה וכדומה הוא מחמת שאינו בשלימות ועוד נמצא בהאדם חסרון ויצמצם א"ע כפי הבנתו זאת יקרא יראת האלקים, ויראת ה' היינו אף שהאדם מבין בעצמו שמותר לו לעשות הדבר הזה כי נפשו מזוכך מזה החסרון רק שאסור לו מצד הש"י, כי הש"י צוה פקודים ישרים לכל נפש ולפי שיש אדם שאין עוד מזוכך בזה, ע"כ לא התיר הש"י את זה הדבר כי הוא אינו שוה בכל והאדם מחויב לסבול איסור עבור חברו, זאת יקרא יראת ה':

Rabbi Brovender's Shiur is sponsored by Dr. Bernard & Robin Cohen

Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts, or to sign-up to receive sources in advance.

Visit www.WebYeshiva.org to sign up for Rabbi Brovender's fully interactive, online Yeshiva.

ירמיהו פרק י"ט

(א) כִּה אָמַר יְקִיָּק הַלֹּדֶךְ וְקִנִּיתִי בְקֶבֶק יוֹצֵר חֶרֶשׁ וּמִזְקֵנִי הָעֵם וּמִזְקֵנֵי הַכְּהֻנִּים : (ב) וַיָּצֵאתִי אֶל גֵּיא בֶן הַנֶּחֱשׁ אֲשֶׁר פָּתַח שַׁעַר <הַחֲרוּסוֹת> הַחֲרוּסִית וְקִרְאתִי שֵׁם אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר אָדְבַר אֱלֹהִים : (ג) וְאִמַּרְתִּי שְׁמְעוּ דְבַר יְקִיָּק מַלְכֵי יְהוּדָה וַיֹּשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם כִּה אָמַר יְקִיָּק צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִנְנִי מֵבִיא רָעָה עַל הַמְּקוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר כָּל שְׁמֵעָה תִצְלַנָּה אֲזִנֵּיו : (ד) זַעַן אֲשֶׁר עָזְבִנִי וַיִּנְכְּרוּ אֶת הַמְּקוֹם הַזֶּה וַיִּקְטְרוּ בּוֹ לֵאלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא יִדְעוּם הִמָּה וְאֲבוֹתֵיהֶם וּמַלְכֵי יְהוּדָה וּמָלְאוּ אֶת הַמְּקוֹם הַזֶּה דָם נְקִים : (ה) וּבָנּוּ אֶת בְּמוֹת הַבַּעַל לְשֶׁרֶף אֶת בְּנֵיהֶם בָּאֵשׁ עֲלוֹת לַבַּעַל אֲשֶׁר לֹא צוֹיְתִי וְלֹא דִבְרַתִי וְלֹא עֲלֹתָה עַל לְבִי :

מסכת תענית דף ד ע"א

אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן : שלשה שאלו שלא כהוגן, לשנים השיבוהו כהוגן, לאחד השיבוהו שלא כהוגן. ואלו הן : אליעזר עבד אברהם, ושאול בן קיש, ויפתח הגלעדי....
 יפתח הגלעדי - דכתיב (שופטים י"א) והיה היוצא אשר יצא מדלתי ביתי וגוי, יכול אפילו דבר טמא השיבו שלא כהוגן - נזדמנה לו בתו. והיינו דקאמר להו נביא לישראל : (ירמיהו ח') הצרי אין בגלעד אם רופא אין שם. וכתיב (ירמיהו י"ט) אשר לא צויתי ולא דברתי ולא עלתה על לבי. אשר לא צויתי - זה בנו של מישע מלך מואב, שנאמר (מלכים ב' ג') ויקח את בנו הבכור אשר ימלך תחתיו ויעלהו עלה, ולא דברתי - זה יפתח, ולא עלתה על לבי - זה יצחק בן אברהם.

Salvador Dalí, *Abraham, Abraham!* (Gouache, 1964-67).
 (From *Biblia Sacra*, published 1969 by Rizzoli of Rome,
 containing 105 lithographs from original gouaches.)